

Verksamhetsrapport 2024

Samverkansforum Äldre

Verksamhetsrapport 2024
Samverkansforum Äldre

Maria Hälleberg Nyman

Ylva Nilsagård

Innehåll

Organisation och uppdrag	3
Syfte och mål	4
Aktiviteter 2024	5
Kommunalt finansierade doktorander	7
Akademiskt vård och omsorgsboende	8
Publikationer	9
Reflektioner	10

Organisation och uppdrag

Samverkansforum Äldre är benämningen på en långsiktig samverkan mellan Örebro läns tolv kommuner, Örebro universitet och region Örebro län.

Ordförandeskap och koordinatorfunktion är knutet till område FoU inom region Örebro län. Tjänsteutrymmet för koordinatorfunktionen är 100 %, men är idag tillsatt med 40 % (två koordinatörer á 30 + 10 %) samt 20 % administratör.

Arbetet leds av en styrgrupp bestående av 10 medlemmar på högre chefs-/ledningsnivå samt av en operativ ledningsgrupp bestående av 11 medlemmar i mer verksamhetsnära funktion. Båda grupperingarna har representation från de tre parterna (region, universitet och länets kommuner).

Två akademiska vård- och omsorgboenden (särskilda boenden för äldre) finns kopplade till Samverkansforum Äldre: ”Trädgårdarna” i Örebro kommun och ”Akvarellen” i Kumla kommun.

Styrgruppen som består av personer i befattningar med beslutsmandat leds av Områdeschef FoU (eller av denne utsedd) och inkluderar från Region Örebro län även: Områdeschef Vårld och Folkhälsa, Områdeschef Nära Vård eller av dessa utsedda ersättare), Forskningsledare Äldre UFC (tillika ordförande i operativ ledningsgrupp), Medicinsk rådgivare chefsgrupp social vård samt vård och omsorg samt Enhetschef Utvecklingsenheten HS-förvaltningen. Länets kommuner representeras av: Två socialchefer representerande kommuner med akademiska vård- och omsorgsboenden samt en socialchef, utsedd av socialchefsnätverket i länet och representerande övriga kommuner. Örebro universitet representeras av: Dekaner för fakulteten för medicin och hälsa respektive fakulteten för humaniora och socialvetenskap (eller av dessa utsedda).

Den operativa ledningsgruppen leds av Forskningsledare Äldre (UFC) och inkluderar från Region Örebro län även: En representant utsedd av OC Vårld och Folkhälsa, en representant utsedd av OC Nära Vård, Forskningsledare Nära Vård (UFC) samt Geriatrisk kompetens.

Länets kommuner representeras av: En representant från vardera Akademiskt vård- och omsorgsboende i Örebro och Kumla, två representanter (chefs nivå) från kommunal vård och omsorg i kommuner utan akademiskt vård- och omsorgsboende, förankrat i socialchefsnätverket.

Örebro universitet representeras av: Prefekter för institutionen för hälsovetenskaper respektive institutionen för beteende-, social- och rättsvetenskap (eller av dessa utsedda).

Under verksamhetsåret 2024 har fyra styrgruppsmöten och sex ledningsgruppsmöten genomförts.

Syfte och mål

Uppdraget utgår från den senast antagna överenskommelsen (giltig from 2023-07-01) och handlingsplanen inkluderande planerade aktiviteter för perioden 2024–2026 (fastställd 2023-10-27). Syftet med Samverkansforum Äldre är att utgöra en länk mellan Region Örebro län, Örebro universitet samt den kommunala vården och omsorgen för äldre och därigenom bidra till goda förutsättningar för vetenskaplig utveckling liksom till tvärprofessionell forskning i samverkan mellan parterna och med äldre personers delaktighet. Samverkansforum Äldre verkar genom att

- initiera till forskning och forskningssamverkan mellan parterna
- bidra med metodkunskap gällande implementering
- identifiera forskningspotential i utvecklingsarbeten
- erbjuda kunskapshöjande inslag

Målbild

- Vetenskapliga frågeställningar med relevans för berörda parter och verksamheter identifieras och leder till forskningsprojekt i samverkan
- Utvecklingen inom den kommunala vården och omsorgen för äldre främjas genom stöd och samverkan i implementeringsprojekt
- För ökad relevans och genomslag tillvaratas de äldres och anhörigas röst, tex genom samverkan i forsknings- och implementeringsprojekt
- Medarbetares breda kunskap och erfarenhet uppmärksammas och tillvaratas i vetenskapliga aktiviteter vilket ger ökad kompetens och en tydligare evidensbas.

Ovanstående syften har fått styra strukturen i handlingsplanen och följs även i nedanstående rapportering. Aktiviteter kopplade till syftena har diskuterats, planerats och rapporterats vid ledningsgruppens respektive styrgruppens möten. Som en övergripande aktivitet enligt handlingsplanen ingår även att göra strukturen och dess funktion känd inom berörda verksamheter genom informationsspridning i olika fora.

Aktiviteter 2024

Informationsspridning om Samverkansforum Äldres uppdrag och funktion

Under år 2024 har information om Samverkansforum äldre givits i olika form och fora:

- Informationsträff för medarbetare vid Valfärd och Folkhälsa.
- Vid forskningscaféer – ett i Askersund och två i samarbete med Regional utveckling – presentation av Samverkansforum Äldre, forskning inom området, utvecklingsarbeten samt att deltagarna har fått diskutera egna tankar och idéer till områden med utvecklings- och/eller forskningspotential. Forskningscaféerna har letts av koordinatorena (Forskningsledare Äldre och Nära vård) samt vid ett tillfälle representant från HV.
- Nationell nätverksträff för akademiska noder – presentation av Samverkansforum Äldre, kommunalt finansierade doktorander samt Trädgårdarna och Akvarellen.
- Länsradion - information om forskning med fokus på äldre och Samverkansforum Äldre.
- Information vid APT på enheten för omvårdnad vid Örebro universitet.
- Medlemmarna i styrgrupp och operativ ledningsgrupp rapporterar och för dialog löpande inom sina egna organisationer och andra nätverk.

Initiera forskning och forskningssamverkan mellan parterna:

- Två äldrerepresentanter med stora kontaktnät har rekryterats. De kan vara delaktiga exempelvis när Samverkansforums handlingsplan ska revideras eller vid planering av forskningsprojekt. De kan även förmedla kontakt till andra äldre personer som har relevant erfarenhet och intresse för handlingsplanens olika aktiviteter.
- Forskare har under 2024 fått möjlighet att komma till operativa ledningsgruppens möten och presentera sina projekt att få kontakt med kommuner och verksamheter som är intresserade av att delta. Under året har forskare från sex olika forskningsprojekt presenterat sina projekt för ledningsgruppen.
- En ansökan har skickats till Familjen Kamprads stiftelse från Handelshögskolan, Örebro universitet där Samverkansforum Äldre står som samarbetspartner.

Bidra med metodkunskap gällande implementering:

Under året inleddes samverkan med ansvarig projektledare inför det kommande införandet av den nya överenskommelsen för hälso- och sjukvård i hemmet. Fortsatt stöd för implementering av överenskommelsen kommer att ges under 2025.

Forskningsledarna för Nära vård samt Äldre bedriver aktivt implementeringsforskning.

Erbjuda kunskapshöjande inslag:

- Koordinator och forskningsledare Äldre och Nära vård har gett stöd till medarbetare i kommunal verksamhet kring frågor om skrivande av examensarbeten och forskningsprojekt.
- Forskningsledarna Äldre och Nära Vård har haft möten med flera forskningsintresserade medarbetare i kommunerna samt med forskare för att diskutera eventuella forskningsprojekt inom forskningsområdena Äldres hälsa och Nära vård.
- En del seminarier inom Nära vårdserien ges med fokus på forskning- och utvecklingsarbete inriktade på äldre. Ledamöter i ledningsgruppen ansvarar för spridning av seminarierna i sina respektive verksamheter.

Kommunalt finansierade doktorander

I december 2022 beslutade Kommunchefs-/regiondirektörsnätverket att bevilja 50 % finansiering under 18 månader till fyra medarbetare inom kommunal vård och omsorg. Under 2024 har det varit en ny utlysningssomgång där de fyra kunnat söka och fått beviljat förlängd tid. Rutinerna kring utlysning och beviljande av förlängd tid samt projektmedel ur det så kallade basanslaget har reviderats för att förenkla processen.

Under året har de kommunalt finansierade doktoranderna arbetat vidare med sina doktorandprojekt:

- Lena Strålman (fd. Johansson), arbetsterapeut i Örebro kommun med projektet Reablement på särskilt boende – genomförbarhet, hälsoeffekt, hälsoekonomi och erfarenheter hos äldre personer och personal. Under 2024 har delarbete 1 sammanställts och skickats till vetenskaplig tidskrift (se separat rubrik nedan). Etikansökan för de kommande tre delarbetena har skrivits och godkänts. Rekrytering och datainsamling har påbörjats för delarbete 2. Doktoranden har även deltagit med muntlig presentation vid OT Europé Krakow 2024.
- Alexandra Björck, arbetsterapeut på Akvarellens Vobo, Kumla med projektet Samband mellan kognitiv nedsättning, livskvalité och aktivitet och hur rörelsebaserad interaktiv teknik kan inverka på dessa faktorer. Delarbete 1 har blivit publicerat (se separat rubrik nedan). Etikansökan för delarbete 3 och 4 har skrivits och godkänts. Datainsamling för delarbete 3 pågår. Doktoranden har haft populärvetenskaplig föreläsning om sin forskning på SKR:s mötesplats för framtidens hälsa, vård och omsorg för äldre, Sveriges Kommuner och Regioner, Stockholm, föreläst vid Nära Vård seminarium vid UFC och presenterat sitt doktorandprojekt vid Forskningscafé.
- Camilla Börjesson, specialistsjuksköterska i palliativ vård, Örebro kommun med projektet Möjligheter till delaktighet vid besked om obotlig sjukdom och behov av palliativ vård inför livets slutskede för personer med intellektuell funktionsnedsättning, deras närstående och vårdpersonal. Delarbete 1 som är en systematisk litteraturöversikt påbörjats. Etikansökan för delarbete 2 och 3 har skickats in och godkänts.
- Tiina Luukkanen, specialistsjuksköterska inom vård av äldre, Kumla kommun med projektet Kliniskt resonemang och beslutsfattande i hemsjukvården för en kunskapsbaserad utbildning och omvårdnad. Datainsamling och analys för delarbete 1 pågår. Doktoranden har presenterat sitt doktorandprojekt vid forskningscafé.

Akademiskt vård-och omsorgsboende

Under forumets paraply finns även de två Akademiska vård- och omsorgsboendena Trädgårdarna i Örebro och Akvarellen i Kumla. Koordinator för Samverkansforum Äldre har kontinuerlig kontakt med dessa boenden och har etablerat former för att fånga upp idéer från verksamheterna, erbjudit och genomfört korta föreläsningar av forskare inom relevanta områden samt handlett i metodik. Koordinator har funnits tillgänglig för dialog kring pågående eller planerade utvecklingsprojekt, ev. med forskningspotential. Några aktuella projekt kopplade till respektive boende listas nedan.

Trädgårdarna i Örebro

- Annika Söderman, Örebro Universitet som genomförde sitt doktorandprojekt bland annat på Trädgårdarna har fått en artikel med utgångspunkt i projektet publicerad under året (se nedan).
- Den s.k. ”Ensamhetsstudien” har genomförts och avslutats. Två sjuksköterskor på Trädgårdarna deltog och genomförde intervjuer. Delar av datamaterialet har analyserats av två DSK studenter i sitt examensarbete på magisternivå. Examensarbetet är omarbetat till en vetenskaplig publikation som blev publicerad under året (se nedan).

Akvarellen i Kumla

- Akvarellen har bland annat fokus på välfärdsteknik och många tekniska produkter har testats för eventuellt införande i större omfattning i övriga vård- och omsorgsverksamheter.
  - Projektet om rörelsebaserad interaktiv teknik har startat.
  - Akvarellen har genomfört en studie med en elektrisk gungstol för att minska behovet av lugnande läkemedel.
- Kumla kommun och Akvarellen har under år 2024 jobbat med stjärnmärkning av demensboenden där specialistundersköterskor med inriktning mot demens utbildats till stjärninstruktörer.

Det nationella nätverket för Akademiska vård- och omsorgsboenden omfattar i nuläget totalt 9 boenden (fyra i Stockholm, ett i Eskilstuna, ett i Sala, ett i Göteborg, ett i Örebro och ett i Kumla). Syftet med nätverket är att lära av varandras erfarenheter och att utveckla konceptet. Samverkansforum Äldres koordinatörer deltar i nätverksträffarna och kan därmed lyfta det för oss unika att även regionen är en part kring de akademiska vård- och omsorgsboendena utöver universitetet. Nätverket har regelbundna möten med växlande värdskap och i april 2024 stod Mälardalens universitet och Måsta Äng i Eskilstuna som värdar för den nationella nätverksträffen för Akademiska vård- och omsorgsboenden. Ett av nätverksträffens huvudteman var ”*Äldre personers utsatthet för våld i nära relationer*”.

Publikationer

- Björck A, Matérne M, Arvidsson Lindvall M & Jarl G (2024) Investigating cognitive impairment, biopsychosocial barriers, and predictors of return to daily life among older stroke survivors. *Front. Neurol.* 15:1403567. doi:10.3389/fneur.2024.1403567
- Söderman A & Arvidsson-Lindvall M (2024) Older persons making a life closure: experiences of loneliness in an academic nursing home – a phenomenological qualitative interview study, *International Journal of Qualitative Studies on Health and Well-being*, 19:1, 2398201, DOI: 10.1080/17482631.2024.2398201
- Söderman A, Hälleberg Nyman M, Werkander Harstäde C, Johnston B & Blomberg K. (2024). Grasping a new approach to older persons' dignity: A process evaluation of the Swedish Dignity Care Intervention in municipal palliative care. *Scandinavian Journal of Caring Sciences* 38 (2), 496-511.

Inskickade manuskript

- Stråلمان L, K. Lidström-Holmqvist, Arvidsson Lindvall M, Philipson A & Pettersson C. Reablement in residential aged care (Re-RAC): A feasibility study.

Reflektioner

Organisationen och ledningsstrukturen

Under 2024 har det varit viss omsättning av ledamöter under året och representanter från kommunal verksamhet och universitet har inte alltid kunnat prioritera deltagande i möten. Vilket hämmar samverkan mellan parterna. Dock har flera forskare har fått kontakt med verksamheter i både regional och kommunal regi genom Samverkansforum Äldre. Vilket kan ses som en positiv effekt av att forskare fått möjlighet att presentera sina projekt för den operativa ledningsgruppen.

Kommunalt finansierade doktorander

Genom den reviderade och förenklade processen för ansökan om förlängd tid och projektmedel för de fyra antagna doktoranderna, inklusive ett årshjul finns förhoppning om att rutinen kommer att löpa på och att den administrativa bördan minskar. Samtliga doktorander fortsätter sina forskarstudier enligt plan men det finns i det ekonomiskt trängda nuläget inte möjlighet att anta fler doktorander med kommunal finansiering. Det är därför extra angeläget att söka externa medel för projekt med relevans kommunal vård och omsorg.

Forskningscafé

Under 2024 har de genomförda forskningscaféerna varit uppskattade och man har efterfrågat ytterligare forskningscaféer och fortsatt dialog. Totalt sedan 2023 har tre kommuner haft forskningscafé men genom forskningscaféerna i samverkan med Regional utveckling har flera kommuner nåtts.

Rapporten är sammanställd av koordinatörerna Maria Hälleberg Nyman och Ylva Nilsagård.

Fastställd vid styrgruppsmöte 2025-02-04.